Број 8 У Новом Саду, у петак 12 јануара 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан данутра, а недељом и празником иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску: кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

(Јутарњи лист.)

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте ових ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

Рукоположење као сметње браку.

Канонистичка радња Никодима епископа далматинског.

Данас, када се у нашој јавности са највећим интересом расправља питање, да ли се свештеници могу и по други пут женити — угледала је света једна расправа из пера најпозванијег на пољу црквеног права епископа Милаша и смемо овде отворено рећи да је са једним ударом разрешио овај Гордијев чвор наших дана. Буде ли се слушало и радило као што нам ево тумачи и саветује епископ Милаш, наши удовци свештеници ће се у недалекој будућности по други пут женити.

У својој расправи под насловом: „Рукоположење као сметња браку“ у главном вели Милаш ово. Закон, који данас у православној цркви важи, да свештеници и ђакони ако су ожењени пак обудове да се несмеју по други пут женити, не потиче непосредно из учења светог писма о браку свештених лица.

Речима апостола Павла доказује Милаш да је ђаволска наука која забрањује брак; и такву науку могу да приповедају лаже и лицемери, којих је савест изопачена. Наводи даље св. писмо у ком нема спомена о каквој разлици између првог и другог брака. Св. писмо саветује млађима кад обудове, да треба у други брак да ступе.

Па откуд онда да се у хришћанство ипак увукли лажни појмови о браку у опће а о свештеничком посебице? И на то нам Милаш одговара. Разни је ретици, Гностици, Манхејци а нарочито Енкратисти, који су учили уздржљивост знали су ову збрку у мишљењу код Хришћана. Но уједно нам Милаш наводи, како су хришћански апостоли свом снагом устајали против поменутих и сличних учитеља о првом браку, док о другом браку већ и они суде под утецајем друштвених прилика, које су ево створили лажни учитељи.

Под упливом овако несређених прилика у прва времена хришћанског друштва развило се и црквено законодавство о браку свештених лица у оном правцу како то данас постоји у православној цркви.

Даље нам Милаш са ванредним научним апаратом, позивајући се на свето писмо, на апостола Павла, и на црквену праксу првих векова, доказује, да је у питању свештеничког брака владала она норма, која је у светом писму у основи била прописана и која је сама одговарала природном закону о браку. Како епископима, тако и свештеницима било је слободно ступати и у други брак

Милаш показује коректност овог поступка тиме, што се по учењу божанског права садржаног у светом писму нигде не спомиње ни једном речју, да би тајна свештенства искључивала тајну брака.

Даље нам Милаш у неколико кратких али маркантних потеза приказује онај каос у мишљењу световњака и клира првих векова хришћанства, који каос прелази и у праксу у питању другог брака свештенства. Мрачњаштво енкратизма (уздржљивости) отима маха, осваја поједине саборе.

Неокесаријски сабор између 315. и 325 године забрањује свештеницима чак и да присуствују код другобрачних световњака, а у 1. канону исти сабор забрањује свештеницима да ступају у други брак.

У другим црквама међутим поступају по старој норми, да рукоположење није сметња браку и свештеници су се и по други пут женили. Прави каос! И тај каос влада како у пракси, тако и у појединим канонима потоњих сабора и нами је само жао што нам владика Милаш није више истакао оно противусловље, које се у овом питању налази у појединим канонима тих сабора па чак и канонима трулског сабора. Ово хаотично стање у мишљењу и противусловност у појединим канонима доводи и опет до праксе, да се свештеници уз допуст епископа им женили и по други пут.

Пред крај своје ове расправе долази Милаш до закључка, да забрани женидбе удовом свештенству не потиче из божанског права, него се оно оснива на позитивном праву цркве. Дакле то је црквени закон, који је црква издала по својој законодавној власти. Између закона који пишу из божанског права и закона изданих црквеном влашћу постоји та разлика да се прва тичу вере и морала и обвезни су за све чланове за сва времена. Црквени закони се пак тичу спољашњег живота цркве, а законодавна власт их може према потреби искати.

О томе нам историја црквеног законодавства даје много сведоџаба. Сада долази Милаш до најглавније мисли овога чланка до закључка на основу историјске праксе, да канон који забрањује други брак свештенству јесте дисциплинарни закон и да може подлећи измени.

Како да се изврши и ко да изврши измену? Свака аутокефална црква има ту власт и то на својим односним саборима. Сабор сваке аутокефалне цркве има власт, да даде својим епископима право да венчавају свештенике и подруги пут. Да се ово изврши лежи у интересу саме дисциплине и морала цркве. Тиме се сабор а ни епископи не би ни мало огрешили о основу начела православног црквеног права.

Овде износим само основне мисли из овог значајног дела епископа Милаша и препоручујем ово дело свима члановима нашег сабора у Карловци нека би им био путоказем у свом делању можда и не овом тлу.

Стари богослов.

Српски народно-црквени сабор.

— Четрнаеста седница. —

И данашња седница, бар први део њен, прошао је у расправљању иако важних питања, ипак не у решавању онога, што је главни задатак овога сабора: коначно уређење наше автономије. Хоћемо ово само да истакнемо:

Расправљала се свега два питања. Питање школско и питање, да ли да се божићни одмор има урачунати у шестонедељно редовно саборско заседање или не; те ако се не може урачунати, да се тражи продужење сабора.

Прво питање покренуо је Љубомир Лотић преко петиционог одбора. Петициони одбор предложио је сабору, да прогласи питање о уређењу учитељских плата прешним и да донесе одлуку, да се учитељске плате установљавају тако, како ће одговорити најмањој учитељској плати, коју ће ускоро законом уредити угарски сабор. Даље, да се ради тога упути прорачунски одбор, да проучи све комбинације свију народних средстава ради припомоћи сиромашним општинама да би се тај предлог могао спровести и да о томе журно поднесе сабору извештај. — Сабор пак да овласти саборски одбор и школски савет, да те изворе могу узети у помоћ и пружити журно помоћи, где је потребно.

Овај предлог образложио је у сабору Љубомир Лотић тиме, што ће ускоро угарски сабор донети закон о уређењу учитељских плата и према овоме најмања плата биће 1200 круна. То ће наравно тражити и од наших општина, па како су многе сиромашне, тим општинама, које не узмогу удовољити том захтеву, одузеће се школе.

Наравно, да сабор, руковођен љубављу према школи народној, није могао бити противан овоме предлогу. Ну сабор ској већини, а нарочито појединим члановима њ ним, упао је у очи поступак Љубомира Лотића. Да ће покренути ово питање, некако је тајио, скривао, па чак и од својих учитељских другова посланика. А зашто? Хтео је мало препоруке за себе код учитељства и општина, да покаже, да је он први и једини у сабору, који се стара за учитеље и оне сиромашне општине. Хтео је у сабору, да кортешује за себе. Признати морамо, да је Лотић врло добар кортеш — за себе.

Ну овом приликом није успео. На његовом говору видела се нека журба, хитња, да преухитри некога, те је за разлог навео само страх од угарске владе, да ће одузети школе од наших сиромашних општина, а овамо хоће, да се споменути предлог односи на сву митрополију. Или је зар мислио, да се учитељске плате уреде само у Угарској, а они јадници у Хрватској и Славонији и даље да злопате?

Др. Живко Продановић ставио се на много ширу основу, образлагајући, зашто је и саборска већина — радикална странка — за прешност овога предлога. Он је обухватио све школе, све учитеље, како рече, те народне јаднике у читавој митрополији. У своме врло лепом и разложном говору доказао је, да морамо бити за овај предлог не само из страха од угарске владе, него и из љубави према својој школи; па са гледишта човечности, морала и родољубља према нашем учитељству. Овај говор је био силан и говорник је пожњео сјајан успех.

Ни Кузману Миловановићу није се омакла неопаженом тајна намера Лотићева. Он је провидео куда смера Лотић, па то му је пребацио и у сабору. Миловановић је то учинио с пуно права, јер поступак Лотићев може се осудити и као запостављање, па чак и денунцирање осталих учитељских му другова у сабору — пред народом и учитељством. Потпуно је умесно учинио, што је у сабору здерао образину „штреберству“ Лотићеву.

Некоји самосталци су покушавали, да забашуре овај неуспех Лотићев, па и он сам, али се видело, да је то само копрцање птице у виговима.

Дуга се расправа водила о томе, да ли се божићни одмор има урачунати у шестонедељно редовно време саборског трајања или не. Било је више предлога. Предлози са радикалне стране били су умесни, да се не сме никако питати министар како он мисли о овома питању, но треба донети одлуку, да сабор тражи од краља, да се ово заседање продужи још на 6 недеља због нагомиланих законотворних и управних послова — па ће министарство и само обележити тада своје становиште. Одлука у овом питању није у п вом делу седнице још донешена. Др. Мушицки је истакао да у овом важном питању треба сабор ради целисходности, да поступи једнодушно и ради тога је одложена седница до 4 сата по подне, да би се странке могле споразумети.

О свему овом опширније у вечорњем броју.

Хрватска и Славонија.

У седници од среде Старчевићанци су терали опструкцију. Гашпаровић је својим безобзирним нападима често изазвао бурне призоре. Гашпаровић је изнео био и то да чланови владе против свог уверења седе на министарским столицама. Подбан Николић је одлучно одбио ту клевету истичући да су чланови владе искрене присташе споразума јер само у тој политици види добробит државе. У сред говора подбанова Гашпаровић је довикнуо резолуционашима: Најамница! Тај израз узвик изазвао је бурно негодовање и огорчење. Настала је била велика галама. Више посланика тражило је реч у личној ствари и назвали су Гашпаровића лажовом. Ларма је постајала све већа, да је председник морао да седницу одгоди. Кад је седницу поново отворио, дао је Писарићу укор, што је уведено у записник. — Старчевићанци терају највише опструкцију за то што се у нацрту адресе говори о хрватско-српском народу. Траже да се тај назив избрише, јер ће иначе и у расправи у појединости опструирати адресу расправу, у нади да је недељама протегну. Коалиција је за у вече заказала своју конференцију, да се посаветује на који начин да се омогући саборски рад.

Бароница Шенбергер није се отровала.

Бароница Шенбергер је одномад читав дан и ноћ била у несвестици, но судра дан дошла је потпуно к себи. Изјавила је да није мислила да се отрује, но уљед раздражења, кад је Ленђел штампао оно писмо Полоњијево њој упућено, добила је живчане нападе у јачој мери и тад је сигурно узела више морфијума, но што то иначе чини. Одлучно пориче своју везу са бечким двором и с тога ће одмах да иде у Беч, да набави доказа да са двором бечким није никад у вези била. У ову њену изјаву слабо верују у политичким круговима.

Полоњијева афера.

Најновије вести из Будимпеште јављају, да је Полоњи, по решењу министарском закључио, да тужи суду Ленђела, који је изјавио да целу тужбу против Полоњија, коју је Халмош повукао, одржава у целини он, Ленђел. Како даље јављају неће за сад одступити ни Полоњи ни Андраши. Међутим ово изгледа само одлагање кризе, јер влада уверење да се Полоњи неће моћи дуго одржати као министар-

---

Сиамски краљ у Европи.

Сиамски краљ Кулалонкорн I. доћи ће скорим у Европу и прво ће походити председника француске републике Фалијера а за тим енглеског краља Едварда. У француским колониалним круговима приписују овој посети политички значај. Када је сиамски краљ пре неколико година походио Енглеску, онда су ово у Француској гледали са неким неповерењем Данас су се прилике променуле и држи се да је ова посета у споразуму са Енглеском и Француском утаначена, и да ће у колониалном питању доћи до потпуног споразума.

Једна мрачна слика наших дана.

Недавно је француска влада издала забрану против хазардних игара и почела је најстрожијим мерама и да извршује ову своју наредбу, те је строго пазила да се такови казне, који прекорачају ову забрану, и истраживали су органи свуда па и по отменим касинама, да се не играју хазардне игре. Сада се основао један парламентарни клуб који је отишао код министра председника и замолио га, да ову своју наредбу повуче бар до краја овога месеца. Наиме има и јавних локала и зимних купатила, која ће испропадати ако се забрана изврши, јер се тамо јако играју хазардне игре, а неке банке дале су преко 30 милиона франака за оснивање овакових локала. — Ница Биариц, К. Виши, Дипе плаћају милионе државној благајни порезе, где се јако картају а силна зидања су у току за локале овакове врсте. На тим градњама раде преко 300 радника, и услед ове наредбе би се градње морале прекинути. — Поменути парламентарни одбор тим је задобио министра унутарњих послова да ће донети у сабору овакав законски предлог: 1. Министар унутрашњих дела по саслушању заступника заинтересованих вароши дозволиће хазардне игре у купатилима. 2. Од прихода хазардних игара у касинама има права држава да побира 10 постотака за добротворне цели. — Да смо весели!

Велика хладноћа.

Са свију страна јављају о великој хладноћи. У Бечу друштво за спасавање ради непрестано, јер сваког часа пада који радник у лаком оделу, што му промрзну руке, ноге, уши, нос и т. д. Исто тако страдају радници који врше послове под ведрим небом. Многи страда због тога, што са својим последњим новчићем иде у палинкаре и тамо преко мере пије ракију, да би се угрејао. После тога га нађу мртва на оном месту, где се пијан склонио да испава пијанство или где је пао. У Бечу су покренули многи родитељи да се бар основне школе затворе док траје ова велика хладноћа, јер деца стижу кући или у школу кроз прозебла. По улицама се виђа само онај, који мора да иде послом. И из других крајева јављају о ужасној хладноћи и великим снеговима. У Тропави су нашли на путу мртва оца рударског чиновника Фрању Гендку, а поред њега сина му инжињера Виктора, коме су биле ноге промрзле. И са Адрије јављају о великој хладноћи. Из Трста јављају да је јучерањи дан најхладнији што га памте. Сви возови стижу са закашњењем а у пристаништима једва раде. У Абацији такођер не памте тако велику хладноћу, јуче је било 9° испод нуле. У Кварнеру влада ужасна орканска бура, те бродови не плове. У Венецији владају јави мразеви. Бора на Адрији има брзину од 85 километара на једну секунду. — У Кежмарку је 20° испод нуле, због јаке снежне мећаве жељезнице не раде. — У Дебрецину су се сударили особни и теретни воз, троје кола су размрвљена. Двоје је рањених. Узрок судару је што је строј за давање знака услед јаке хладноће одрекао послушност. У Америци владају ужасне буре и поплаве. На мору пропадају многе лађе. Исто то јављају и из Аустралије. Варош Коктово близу Сиднеја бура је скоро сву разнела.

Француска кланица у Нишу.

Читамо у „Трг. Гласнику“: Две француске фирме обратиле су се, преко овдашњег француског трговачког агента г. Вајана, министарству народне привреде, за подизање једне модерне фабрике за клање и прераду стоке у Нишу. Фабрика би отуд извозила месо за Француску. Дознајемо да је министарство склоно да да дозволу за подизање те кланице.

Мешавина беле и жуте расе

У новије доба много се пише о рђавим последицама, које проузрокују заједничко помешани бракови беложуте расе. Статистичари једнако наглашују да се из овакових бракова рађају рана нездрава деца, што се опажа јако и на наследницима. Занимљиво је шта пише о томе „Јапански Тајмс“. Ово схваћање се сасвим противи европском схваћању и занимљиво је и то, да Јапанци баш држе смесу раса за потребну. „Јапанци и сами признају — пише овај лист — да њихов физички састав ни мало није у складу са европским саставом. Одрастао Јапанац није већи од 16 годишњег европског младића. Када би се ове две расе смешале, онда би се физичка снага изједначила. Пред њима је израз лица европејаца симпатичан. Баш с тога траже, да што више бракова склопе са европејцима. — Када је шеф војске Родама умро, његови пријатељи између осталих му врлина и то су споменули, да је цела његова спољашност била европска“. Отац Јапанац са поносом посматра свога сина, ако наследи врлине и предности своје матере, која је беле расе. Али је и то истина, да је потребна силна материнска љубав, да европска мати заволи жуто, ситно и кривоносо Јапанче.

Расејан научењак.

У шаљивим листовима је стална карикатура расејан научењак, који често не само себи него и својем друштву прави неприлике — Један немачки лист сада доноси неколико занимљивих ситнарија о немачком црквеном писцу Августу Неандеру, који је у својој расејаности често учинио многе смашне ствари. Тако једном, када је напунио своју лулу, ухватио је прст једног свог пријатеља у место своје руке, и овим је напунио лулу. Када је једном за својим лакајем ишао на универзу, целог пута је ишао једном ногом по тротоару и другом по калдрми. Најпосле је по свој прилици и сам приметио да се гега, те је рекао свом слузи: — Ти, ја држим да сам ошантавио.

Министар штрајкује.

До сада се држало да само сиромаси људи штрајкују. Сада јављају из Цариграда, да министар правде — сада штрајкује. Абдураман се зове министар и већ је дваред поднео оставку а султан неће да ју прими. Сада се министар затворио у своју собу, не иде никуда, не ради ништа, ни у министарски савет не иде, једном речју штрајкује. Разуме се сви га моле да ради, па чак и његова снаха, која је ћерка султанова, али све без успеха. Министар се и сувише срди на великог везира, на кога се многи срде. Он држи, да ће на овај начин ипак постићи свој циљ, и да ће крајем крајева султан ипак попустити и министру дати отпуст.

Брзојави „Застави“.

Стигли 11. јануара.

Српски народно црквени сабор.

Срем. Карловци. Др. Жарко Миладиновић имао је нов предлог, да се иште одлучно продужење саборског рада. Томе се предлогу придружили др. Рокнић и др. Мушицки. Но самосталци нису прихватили ни тај предлог, а јамачно у нади, ако не буде једнодушности, да неће бити ни успеха. Радикална већина је усвојила предлог дра Жарка Миладиновића. Прелази се на извештај саборског одбора. Устаје калуђер Прибичевић и у пуном смислу речи буба, што му падне па памет, а најмање има о саном извештају о раду саборског одбора. Седница траје.

Полоњијева афера.

Будимпешта. Министар правде Полоњи наложио је државном одветништву да покрене процес против посланика Ленђела због клевете. Поговара се, да ће Полоњи покренути процес и против свију оних листова, који су Ленђелову изјаву донели и пропратили је. Државни одветник Стеван Церан саветовао се са заменицима државног одветништва Барабашом и Селенјем да утврде подробности поступка

О јучерањој министарској седници проносе се гласови да су Андраши, Дарањи, и Зичи били за то да Полоњи одмах даде оставку, остали министри били су против тога. Да се не би дао даљи повод непријатељима коалиције да нападају, Полоњи ће најдуже за две недеље дати оставку.

МЕД! За чисту гарантовано у кантама од 5 кила франко.

Цена К. 7·40.

Продаје: К. ШИЛЕР, Вел.-Бечкерек.

I. 1653 9—10

Најновијих лепева и накита за балске тоалете.

НОВА РАДЊА

муште и женске помодне робе

Д. С. МОНАШЕВИЋА

код „Златне Кугле“

у ћурчијској улици бр. 23. преко пута Браће Миросављевића.

Препоручује за наступајуће правнике и балску сезону своје богато снабдевено стоваришне: мушких кошуља, крагнова, манцетни, краватни, цепница, трико кошуља и др. I. 1684 6—12

Све врсте ручних радова. Велико стовариште женског белог рубља.

Велики избор кожних и кончаних РУКАВИЦА.

Најбољих мишобрана и каљача

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Саве Милетића у Новом Саду